



# SKOCK

**PISMO SPOŁECZNEGO KOMITETU ODNOWY CMENTARZA  
KATEDRALNEGO W SANDOMIERZU NR 3 - 1 LISTOPAD 2008**

---



Nagrobek Józefa Jordana z Rodziną po zakończeniu prac konserwatorskich.

## INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNEGO KOMITETU ODNOWY CMENTARZA KATEDRALNEGO W SANDOMIERZU W 2008 R.

Spoleczny Komitet Odnowy Cmentarza Katedralnego od wielu lat koordynuje profesjonalne prace konserwatorskie na dwóch najstarszych sandomierskich nekropoliach: Cmentarzu Katedralnym i Cmentarzu Świętopawelskim w Sandomierzu. Warto zaznaczyć, że w związku z nawiązaniem współpracy z Pracownią Konserwacji Dzieł Sztuki Małgorzaty Oselka i Pawła Oselka z Kielc uległ zmianie harmonogram prac renowacyjnych przy nagrobkach. Obecnie nagrobki jesienią są demontowane i przewożone do pracowni. Tam odbywa się cały proces konserwatorski. Wiosną odrestaurowane nagrobki powracają na pierwotne miejsce. W związku z powyższym odwiedzający sandomierskie nekropolie nie powinni być zaskoczeni „brakiem” poszczególnych zabytkowych nagrobków, które trwale wpisały się w krajobraz cmentarzy.

Zimą zostały odrestaurowane i na początku 2008 r. wróciły nagrobki: **na Cmentarz Katedralny** nagrobek kamienny Józefa Jordana z Rodziną, w formie figury NMP z wapienia zm. 1866 r. (9.200 zł.) – Józef Jordan był właścicielem kamienicy na Starówce, która obecnie jest w posiadaniu Telekomunikacji Polskiej S.A., Elżbiety Kudelskiej z Fermanów zm. 1882 r. (9.400 zł) nagrobek kamienny Rodziny Kaunów z 1889? r. w formie wapiennego krzyża na piaskowcowym cokole z ozdobną tablicą inskrypcyjną (6.400 zł) oraz **na Cmentarzu Świętopawelskim** nagrobek Antoniego Ziółkowskiego (7.950 zł) i **na cmentarzu przykościelnym kościoła św. Pawła** pęknięta płyta Franciszki Darkowskiej zm.1831? r., która zostanie zamontowana na murze cmentarnym (3.900 zł).

Łączna wartość wymienionych prac konserwatorskich wyniosła **36.850 zł.**, w czym Parafia św. Pawła uczestniczyła w kwocie 2.400 zł. Pozostałe koszty finansowane są przez SKOCK.

Ponadto, SKOCK wydał w b.r. na działalność wydawniczą sumę ponad 481,90 zł, na prace o charakterze administracyjnym ok. 3.382 zł.

Od kwesty w 2007 r. wpływy SKOCK (oprócz wymienionych wyżej środków pochodzących z Parafii św. Pawła) były następujące: wartość kwesty w 2007 r. – 11.544 zł, dotacja z budżetu Rady Miasta – 10.000 zł, darowizny od osób prywatnych – 2.100 zł.

Mając na uwadze duże wydatki związane z profesjonalną konserwacją nagrobków SKOCK zlecił opracowywanie programów prac konserwatorskich i ofert na odnowienie 30 wybranych zabytkowych obiektów, a następnie przygotował wniosek w b.r. do Ministra Kultury o dofinansowanie konserwacji 6 nagrobków na sumę 38.000 zł. (przy łącznej wartości prac 59.000 zł.) Dotychczas, w ciągu 13 lat prowadzenia prac konserwatorskich odrestaurowano 69 zabytkowych nagrobków na Cmentarzu Katedralnym i 5 na Cmentarzu Świętopawelskim. Dodatkowo, w ramach praktyk uczniowskich Liceum Konserwacji Zabytków, odnowionych zostało ponad 20 dalszych grobowców, głównie betonowych. Ponadto uczniowie opracowali dokumentację historyczno-konserwatorską Cmentarza Świętopawelskiego oraz uzupełnili dokumentację Cmentarza Katedralnego.

W październiku b.r. rozpoczną się prace przy sześciu kolejnych zabytkowych obiektach: Ludwiki Bajdzińskiej (+1855), Mateusza Ćwikota (+1885), Kazimierzy Stokowskiej (+1872), Dymitra Wilhelma Aleksandra Redik (1882), Pawła Homana (+1882) oraz Zofii Saniewskiej (+1825). Do kwietnia 2009 r. planowany jest odbiór nagrobków po pracach konserwatorskich.

*Parafia Śm. Józefa w Sandomierzu i Zarząd SKOCK w Sandomierzu*

**WSZELKIE DOTACJE I DAROWIZNY NA ODNOWĘ  
ZABYTKOWEGO CMENARZA KATEDRALNEGO  
W SANDOMIERZU MOŻNA WPLACAĆ NA KONTO  
W BANKU PEKAO S.A. I O/SANDOMIERZ NR**

**44 1240 2786 1111 0000 3690 1900**

## CMENTARZE CHOLERYCZNE

O Cmentarzu Katedralnym ukazało się już kilka publikacji m. in. wydana, przez SKOCK, w ubiegłym roku książka. Warto w tym miejscu wspomnieć o kolejnych nekropoliach funkcjonujących równocześnie z Cmentarzem Katedralnym na terenie parafii miejskiej.

Po uruchomieniu obecnego Cmentarza Katedralnego w 1792 r. dotychczasowy cmentarz parafialny przy kościele św. Wojciecha został zamknięty. Jednak w czasie panującej w mieście cholery w latach trzydziestych XIX w. uruchomiono na tym miejscu cmentarz choleryczny. Pochowano na nim również biskupa sufragana sandomierskiego Aleksandra Dobrzańskiego zmarłego w 1831 r.

Przed kościołem św. Michała znajduje się figura św. Rocha – patrona zmarłych od morowego powietrza. Niektórzy twierdzą, że została przeniesiona z Placu św. Wojciecha, gdzie była drewniana świątynia i gdzie wcześniej funkcjonował cmentarz choleryczny. Co ciekawe w 1852 r. założono „nowy” cmentarz choleryczny na terenie folwarku miejskiego. W 1855 r. teren tego cmentarza został oparkanowany. Do 1855 r. na „nowym” cmentarzu było pochowanych 35 osób. Dziś na podstawie zachowanych dokumentów nie można jednoznacznie stwierdzić, czy chodzi tu o teren przy nieistniejącym od 1809 r. kościele św. Wojciecha. Jednak wskazują na to pewne poszlaki. W 1871 r. ogrodzenie cmentarza cholerycznego zostało rozebrane, a na grobie biskupa A. Dobrzańskiego została wzniesiona w 1872 r. figura papieża Aleksandra, która zachowała się po dzień dzisiejszy.

*Piotr Stawiński*

### **SKOCK** Numer 3 – 1 LISTOPAD 2008

PISMO SPOŁECZNEGO KOMITETU ODNOWY CMENTARZA  
KATEDRALNEGO W SANDOMIERZU

Redaguje Zespół, Redaktor Naczelny: Dariusz Fugiel.

Adres Redakcji:

27-600 Sandomierz, ul. Kościuszki 3/3 tel. (0-15) 832 35 40.

Drukarnia Diecezjalna, 27-600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 4, tel. 0-15 832 31 92